

תורה שבעל פה

דינים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(14x5)	—	70 נקודות
פרק שני	—	(10x3)	—	30 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (70 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. תשובה

- א. אדם גנב כסף ואינו יודע ממי גנב, ורוצה לחזור בתשובה – מה עליו לעשות? (3 נקודות)
- ב. לפניך תיאור של שלושה מצבים. כל אחד מן המצבים נוגע לאדם שגנב בקבוק יין בהיותו ילד, ובגרותו רוצה לחזור בתשובה.
- ציין מה על החוזר בתשובה לעשות בשניים מן המצבים (1)-(3):
- (1) בקבוק היין עדיין ברשותו.
 - (2) הוא שתה את היין כשהיה ילד.
 - (3) הוא שתה את היין בבגרותו.
- (4 נקודות)
- ג. (1) ההמלצה לאדם שהרהר בדברים לא צנועים היא כי "אין להעמיק, ולא בהשתדלות מרובה לדחות ההרהורים" (הרב ישראל סלנטר, מובא בשו"ת שיח נחום, הרב נחום רבינוביץ).
- הסבר המלצה זו, וכתוב מה עלול לקרות אם אדם לא ינהג לפי המלצה זו.
- (2) לפי הרב נחום רבינוביץ, מהי ההתמודדות הנכונה עם הרהורים אלה?
- (7 נקודות)

2. זהירות בדרכים

- א. הרב עובדיה יוסף נשאל אם כוהן שגרם לתאונה קטלנית רשאי לשאת את כפיו בברכת כוהנים.
- (1) אחרי איזו תאונה מותר לכוהן להמשיך לשאת את כפיו, ואחרי איזו תאונה אסור לו? נמק.
 - (2) גם אם מותר לכוהן להמשיך לשאת את כפיו אחרי תאונה, הוא נדרש לעשות דבר מה קודם לכך. מהו?
- (7 נקודות)
- ב. (1) שיכור שהזיק חייב בנזק אף כי לא היה מודע למעשיו מחמת שכרות.
- הסבר את הטעם לדין זה.
- (2) לפי הרב אביגדור נבנצל, אדם הנוהג בכלי רכב בחוסר זהירות – חל עליו "דין רודף".
- הסבר מהו "דין רודף", וכתוב מדוע דין זה חל על נהג לא זהיר.
- (7 נקודות)

3. הלכות כשרות

- א. בנוגע להמתנה בין אכילת מאכלי בשר לאכילת מאכלי חלב, בגמרא מובאים דברי מר עוקבא, שתיאר את מנהגו ואמר כי הוא ממתין מסעודה לסעודה.
כתוב שלושה פירושים לשיטת מר עוקבא. (9 נקודות)
- ב. שירה מקפידה להמתין שש שעות בין אכילת מאכלי בשר לאכילת מאכלי חלב.
בארוחת הצהריים סיימה שירה לאכול בשר בשעה שתיים, ובשעה שלוש היא סיימה את הארוחה ובירכה ברכת המזון.
באיזו שעה תוכל שירה לאכול גלידה חלבית? נמק את תשובתך. (5 נקודות)

4. הלכות בין אדם לחברו

- א. (1) מדוע זקן וחכם פטורים ממצוות פריקה וטעינה, ובאיזה תנאי יהיו חייבים במצוות אלה?
(2) יש מצב אחד שבו לא חלה חובה על איש לסייע לנהג שמכוניתו עומדת בצד הדרך בשל תקלה. מהו מצב זה?
(6 נקודות)
- ב. מדוע אסור לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, אף אם הלוקח מתכוון להחזיר את החפץ? (3 נקודות)
- ג. הסבר מהו איסור "לפני עיור לא תיתן מכשול", וכתוב דוגמה אחת לאיסור זה. (5 נקודות)

5. הלכות שבת – בישול

- א. (1) מהי "הגסה", ומדוע אסור מן התורה להגיס תבשיל שלא בושל כל צורכו ומונח על האש בשבת?
(2) כלי ובו תבשיל הורד מן האש בשבת. באילו תנאים יעבור אדם על איסור בישול מן התורה, אם יגיס את התבשיל? כתוב את שני התנאים.
(8 נקודות)
- ב. הפוסקים נחלקו אם מותר להעביר מים חמים מן המִכָּחם לכוס, ולערום מייד מן הכוס לסיר שמונח על הפלטה ובו תבשיל מוכן. נמק את דעת המתירים ואת דעת האוסרים. (6 נקודות)

6. הלכות שבת – בורר

- א. הסבר שני הבדלים בין מלאכת בורר הנעשית באוכל ופסולת, ובין מלאכת מרקד הנעשית באוכל ופסולת.
(4 נקודות)
- ב. כתוב ונמק את הדין של שתיים מן הפעולות האלה, הנעשות בשבת:
(1) פתיחת ברז מים שמסננת מורכבת עליו.
(2) שפיכת הנוזל מתוך קופסת שימורים של מלפפונים חמוצים.
(3) הוצאת חולצה מתוך ערמת כביסה בליל שבת כדי להכינה לשבת בבוקר.
(5 נקודות)
- ג. יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותר בשבת לקלף תפוח במקלף. נמק את שתי הדעות. (5 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. הלכות כשרות

- א.** קניית מוצרים שעל אריזתם חותמת כשרות של רב כלשהו נעשית על סמך כלל הלכתי.
הסבר כלל הלכתי זה. (5 נקודות)
- ב.** בהקפדה של אדם על כשרות המזון יש להבחין בין אכילת מזון מחוץ לביתו ובין קניית מזון לצורכי ביתו.
הסבר הבחנה זו. (5 נקודות)

8. תקנת יום העצמאות

- א.** הרב שלום משאש התנגד ליוזמה לבטל את אמירת ההלל ביום העצמאות, וטען שאי אפשר "להיות כפוי טובה להקב"ה הא-ל המושיע הגדול שהראנו דברים שלא חלמנו עליהם".
על פי הרב שלום משאש, ציין שני דברים "שלא חלמנו עליהם" שהראנו הקב"ה. (4 נקודות)
- ב.** בדיון שעניינו יום העצמאות ציין הרב עובדיה יוסף את ה"צללים" ואת ה"אורות" שיש במדינת ישראל.
(1) על פי דברי הרב עובדיה יוסף, כתוב דוגמה אחת ל"אורות" אלו ודוגמה אחת ל"צללים" אלו.
(2) מהי ההלכה שקבע הרב עובדיה יוסף בשל ה"אורות" וה"צללים" שיש במדינת ישראל?
(6 נקודות)

9. הלכות שבת – בישול

- א.** (1) כתוב את ההגדרה של "כלי ראשון" ואת ההגדרה של "כלי שני".
(2) יש הבדל הלכתי בין בישול ב"כלי ראשון" ובין בישול ב"כלי שני".
מהו הטעם להבדל?
(6 נקודות)
- ב.** כתוב שני טעמים לאיסור להכניס בשבת מאכל לא מבושל ל"כלי שני". (4 נקודות)

10. הלכות שבת – בורר

- לפניך תיאור של שלוש פעולות שמותר לעשותן בשבת, ולא חל בהן איסור בורר.
נמק את ההיתר לכל אחת מן הפעולות (1)-(3):
- (1) הפרדה בין בוטנים לשקדים לשם הגשתם לשולחן בקעריות נפרדות.
(2) הוצאת קציצות בשר קטנות מתוך קערה שיש בה קציצות גדולות וקטנות, לשם הגשתן לשולחן.
(3) פיזור מלח על סלט ממלחיה שיש בה גם גרגירי אורז.
(10 נקודות)

בהצלחה!